

Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

A lábbelik laboratóriumi vizsgálattal egybekötött piacfelügyeleti ellenőrzéséről

Budapest, 2014. június

**NEMZETI FOGYASZTÓVÉDELMI HATÓSÁG
PIACFELÜGYELETI FŐOSZTÁLY**

Iktatószám: PIF-806/2014.

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

A lábbelik laboratóriumi vizsgálattal egybekötött piacfelügyeleti ellenőrzéséről

Budapest, 2014. június

A jelentést összeállította Róbert Ágnes

1. A vizsgálat célja

Az utóbbi években a RAPEX bejelentésekben nagy számban jelentek meg olyan árucikkek, elsősorban lábbelik, amelyek magas koncentrációban tartalmaztak króm (VI)-ot. A króm (VI)-tal kapcsolatban ismert, hogy súlyos allergiás kontakt dermatitist – a bőrrel érintkező anyagok által kiváltott gyulladást – okoz az embernél és nagyon alacsony koncentrációban is képes dermatitist kiváltani. A kockázatértékelés azt bizonyítja, hogy különösképpen a lábbelikben és más bőripari árucikkekben előforduló króm (VI) kontaktallergiát okozhat.

A króm (VI)-ot nem szándékosan alkalmazzák a bőr és a bőripari cikkek gyártása során, hanem a bőr feldolgozásakor, a cserzéshez használt króm (III) oxidációja során képződhet. Az iparág szerint a bőrgyárak szerte az Európai Unióban intézkedéseket hajtanak végre annak érdekében, hogy megakadályozzák a króm (VI)-nak a bőrben való képződését. A vizsgálatok ugyanakkor alátámasztották, hogy a vizsgált bőripari árucikkek több mint 30%-a 3 mg/kg (a dán hatóságok által javasolt koncentrációs határérték) feletti koncentrációban tartalmaz króm (VI)-ot. Ezért a vizsgálat elsődleges célja a nem biztonságos – kémiai kockázatot hordozó – lábbelik forgalomból történő kiszűrése volt.

További cél volt a RAPEX bejelentésekben szereplő veszélyes lábbelik megtalálása, valamint a jogellenes forgalmazás feltárása, és jogsértés megállapítása esetén a jogkövető magatartás kikényszerítése.

2. A vizsgált termékkör leírása

A mintavétel kiterjedt valamennyi felnőtt és gyermek korcsoportú, rendszeres viseletű lábbelire, amelyeknél fontos szempont volt, hogy a lábbal érintkező rész bőrből készült.

3. Az ellenőrzés és mintavétel időtartama

Az ellenőrzésre és mintavételre 2014. április 7. és május 9. között került sor.

4. Az ellenőrzés és mintavétel résztvevői

A vizsgálatban az alábbiakban felsorolt felügyelőségek vettek részt:

- Budapest Főváros Kormányhivatala Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Baranya Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Békés Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Fejér Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Pest Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Somogy Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Veszprém Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége,
- Zala Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége.

Az ellenőrzés szakmai irányítását az NFH Piacfelügyeleti Főosztály látta el, a laboratóriumi vizsgálatokat az NFH akkreditált Élelmiszer és Vegyipari Laboratóriuma végezte.

5. Az ellenőrzés helyszínei

Az ellenőrzés helyszíneit a kiskereskedelmi egységek, áruházláncok, szaküzletek és a távol-keleti boltok képezték.

6. A forgalmazás helyzete

Az emberek a különböző évszakokban, a változó időjárási feltételeknek és alkalomnak megfelelően más és más cipőfajtát hordanak. A sokféle igény kielégítésére a gyártók széles választékot kínálnak a különböző rendeltetésű lábbelikből. Az üzletekben mindeki megtalálja az igényének és pénztárájának megfelelő terméket.

A jobb minőségű (főleg EU-ból származó) lábbeliket forgalmazó, drágább üzleteket, melyek elsősorban nagyobb városokban, megyeszékhelyeken találhatóak, a túlkínálat jellemzi. A fogyasztók többsége a távol-keleten készült olcsóbb termékeket kínáló boltokat keresi, melyek a kisebb városokban és településeken is megtalálhatók. Az itt kapható lábbelik minősége viszont, a reklamációk magas számát tekintve, nem kielégítő.

7. Termékellenőrzési szempontok

Az ellenőrzés során **összesen 262 lábbelit forgalmazó kereskedelmi egységet ellenőriztek** a felügyelők, ebből 49 egység valamelyik áruházláncához tartozott, míg 213 kiskereskedelmi egység volt. Nagykereskedelmi egységben ellenőrzés nem történt.

Az útmutatóban megadott szempontok alapján **szabálytalanságot 152 üzletben (58%) tapasztaltak**, ebből 30 áruházláncához tartozott, míg 122 kiskereskedelmi egység volt.

A vizsgálat során az üzletekben **összesen 1449 fajta, 12168 pár lábbelit ellenőriztek** a felügyelőségek, ebből **623 fajta (43,4 %), 6795 pár cipőnél (55,8%) állapítottak meg címkézési hiányosságot**.

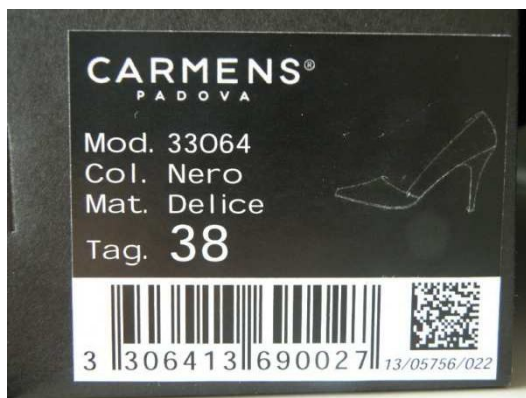
7.1 Azonosító jelölés megléte

Az azonosító jelölés - amely lábbeliknél általában a modellszám – hiánya akadályozza a veszélyes termék nyomonkövethetőségét, továbbá megakadályozza a fogyasztókat és a termékértékesítő vállalkozásokat abban, hogy azonosítani tudják a veszélyes terméket.

Abban az esetben, amikor csak vonalkódot tüntettek fel a terméken, a felügyelők ellenőrizték a GS1 Magyarország Kht. <http://gepir.gs1hu.org/Searcher/GtinSearch> webcímén, hogy a megadott vonalkód regisztrálva van-e. Regisztrált vonalkód esetében azt is elfogadták azonosító jelölésként.

Csak Borsod-Abaúj-Zemplén megyében találtak 16 fajta, 106 pár olyan terméket a felügyelők, amelyen csak vonalkód szerepelt, de ezek a GS1 Magyarország Kht. weblapján azonosíthatók voltak. A fentiek alapján ezt azonosító jelölésként elfogadták.

A termék mérete, kialakítása vagy egyéb sajátossága miatt, ha az azonosító jelölés nem tüntethető fel magán a terméken, azt jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában a termék csomagolásán vagy a termék kísérő dokumentációján kell megadni. A lábbelik modellszámát jellemzően a lábbeli bélésén bevarrt címkén, a lábbeli bélésén nyomtatva, vagy a termék csomagolásán tüntették fel a következő képeken látható módon.

Az ellenőrzés során a felügyelők az azonosító jelölés feltüntetésénél tapasztalták a legkevesebb hiányosságot. Összesen 32 fajta (2,2%), 622 pár (5,1%) lábbelinel nem volt azonosító jelölés, sem a terméken, sem a csomagoláson. A legmagasabb kifogásolási arány Borsod-Abaúj-Zemplén megyében volt, itt 19 fajta, 481 pár cipőről hiányzott az azonosító jelölés.

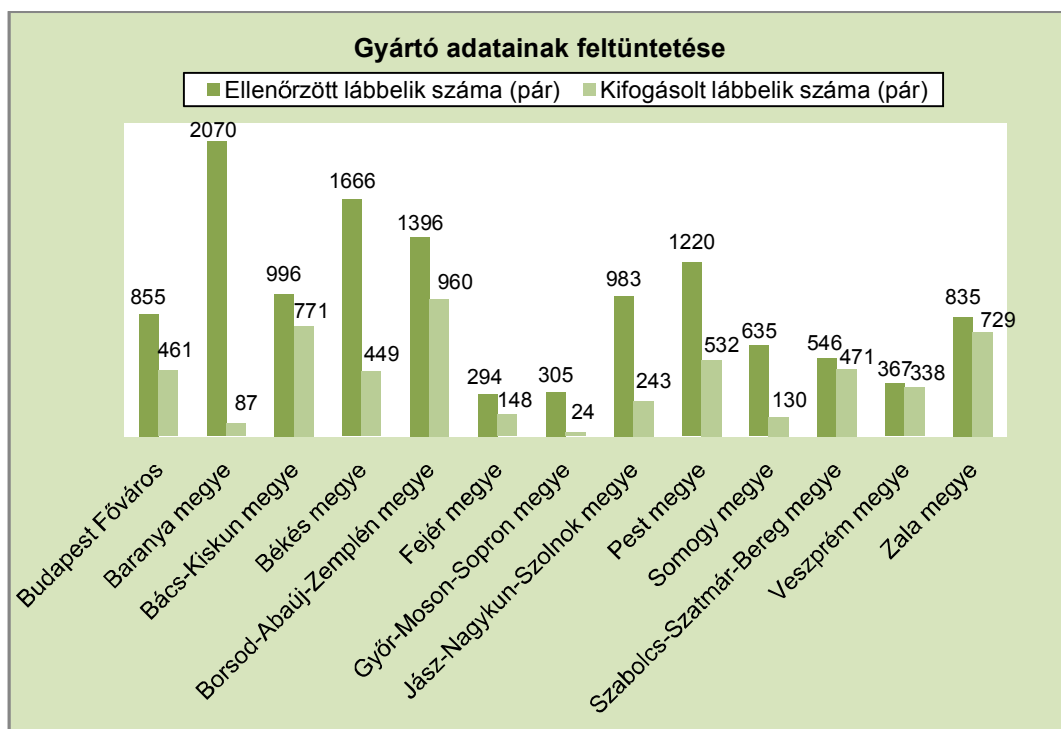
7.2 Gyártó és importőr adatainak megléte

A vonatkozó jogszabály szerint a gyártó és importőr köteles a terméken feltüntetni a nevét, kereskedelmi nevét vagy bejegyzett kereskedelmi védjegyét és a székhelyét. Amennyiben a termék mérete, kialakítása vagy egyéb sajátossága miatt ezen adatok nem tüntethetők fel magán a terméken, azokat jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában a termék csomagolásán vagy a termék kísérő dokumentációján kell megadni.

A vizsgálat tapasztalatai szerint az EU-ból származó termékeknél ez a hiányosság kisebb arányban fordult elő, mint a távol-keleten gyártott lábbeliknél. **A gyártó adatainak feltüntetése összesen 500 fajta (34,5%), 5343 pár (43,9%) lábbeli esetében hiányzott,** amelyet részletes, megyénkénti bontásban az 1. diagram szemléltet.

A kifogások aránya e tekintetben a legmagasabb Veszprém megyében volt, 38 fajta, 338 pár lábbelit érintett.

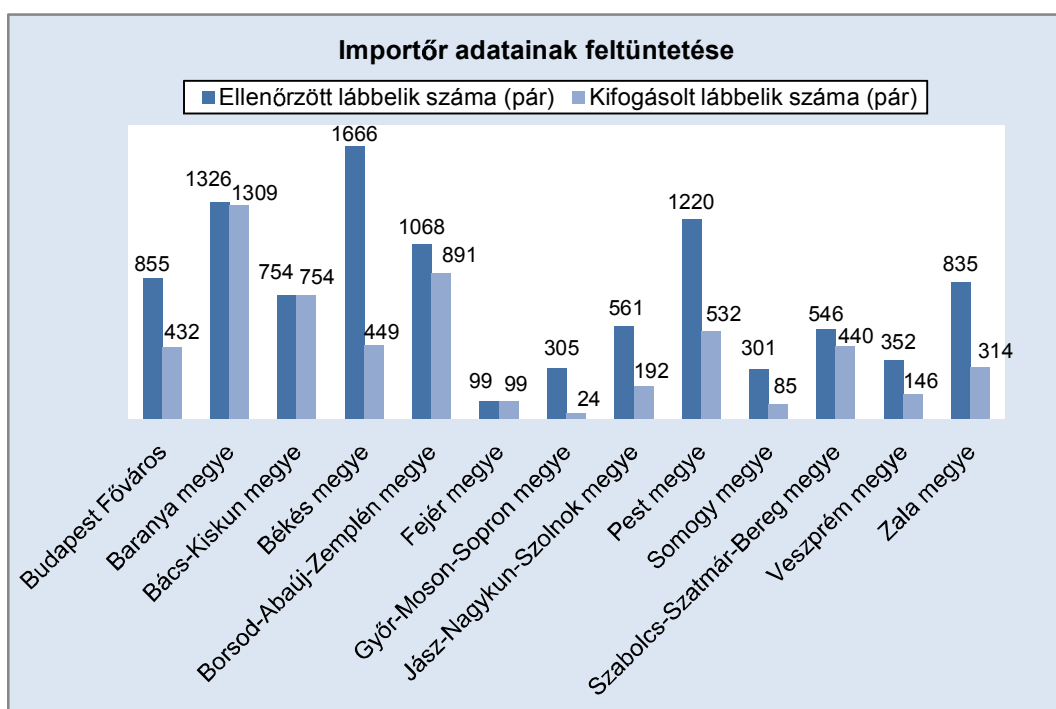
1. diagram

A felügyelők egységesen minden megyében az importőr nevének, székhelyének feltüntetési hiányát kifogásolták a legtöbb esetben. Ebből a szempontból összesen 920 fajta, 9888 pár cipőt ellenőriztek és **496 fajta** (53,9%), **5667 pár lábbelinél** (57,3%) **nem szerepelt az importőr neve és székhelye**, amelyet részletes, megyénkénti bontásban a 2. diagram szemléltet.

A legmagasabb kifogásolási arány e szempontból Bács-Kiskun (100%) és Fejér megyében (100%) volt.

2. diagram

7.3 Anyagösszetétel feltüntetése

A 24/2008. NFGM r. 1. § (1) bekezdése szerint a gyártó köteles a fogyasztók részére történő forgalmazásra szánt lábbelin a lábbeli fő alkotórészeihez felhasznált anyagokat e rendelet előírásai szerint feltüntetni.

Az anyagösszetétel megadható szöveggel vagy piktogrammal. A felsőrész, bélés és fedőtálpbélés, valamint a járótalp nyersanyagának megadásánál azokat a felhasznált anyagokat kell feltüntetni, amely a felület legalább 80%-át, a járótalp esetében a térfogatának 80%-át teszi ki. Ha a főrészekhez felhasznált anyagok egyike sem éri el a 80%-ot, akkor a két legnagyobb felületű anyagot kell megadni.

Piktogramok:

felsőrész

járótalp

bélés és
fedőtálpbélés

bőr
(természetes
bőr)

bevonatos
bőr

textil

egyéb
anyag

A címkézés módja lehet pecsételés, ragasztás, préselés, beégetés vagy csatolt címke használata. A címkét az azonos párba tartozó lábbelik legalább egyikének talpán vagy bélésén rögzíteni kell.

Az anyagösszetétel feltüntetésének teljes hiánya összesen 43 fajta (3,0%), 402 pár lábbelinél (3,3%) fordult elő. A kifogások aránya e tekintetben Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében volt a legmagasabb, 8 fajta 82 pár cipőn nem volt az anyagösszetétel feltüntetve.

Az ellenőrzés során megtévesztő anyagösszetétel feltüntetéssel, vagyis olyan, amely nem felelt meg a valóságnak, elvétve találkoztak a felügyelők. Összesen 9 fajta, 89 pár lábbelinél fordult elő. A legmagasabb kifogásolási arány Fejér megyében volt, 2 fajta, 82 pár cipőt érintve.

8. RAPEX rendszerben bejelentett veszélyes termékek forgalomból való kiszűrése

A felügyelők az ellenőrzés alá vont kereskedelmi egységekben a vizsgált termékcsoporthal párhuzamosan ellenőrizték, hogy forgalmaznak-e a RAPEX rendszerbe bejelentett veszélyes lábbeliket.

Az ellenőrzés során a RAPEX rendszerben szereplő veszélyes lábbelit nem találtak a felügyelők.

9. A KPIR rendszerben korábban letiltott termékek

A felügyelők az ellenőrzés során figyelemmel kísérték, hogy a kereskedelmi egységekben forgalmaztak-e a KPIR rendszerben korábban már letiltott, az NFH honlapján közzétett veszélyes termékeket.

Két megyében találtak ilyen, a letiltó listán szereplő, már bevizsgált gyermeklábbelit. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 1 üzletben, 1 pár a tavalyi gyermeklábbeli ellenőrzés során letiltott, Giolan márkanevű CH257-3 modellszámú bébicipőt találtak.

Békés megyében két kereskedelmi egységben, 2 fajta olyan lábbelit forgalmaztak, amelyek szerepeltek a KPIR rendszerben. Ebben az esetben is a 2013-ban elvégzett vizsgálat során letiltott lábbelit találtak a felügyelők. Az egyik TOM.M márkajelű, X-062 modellszámú gyermek cipő, amelyet 2 üzletben forgalmaztak, összesen 13 párat. A másik lábbeli az L' BLUE márkajelű, 2032A modellszámú gyermekcipő, amelyből 5 párat kínáltak értékesítésre a boltban.

A lábbelik felsőrészén alkalmazott díszítőelemek könnyen eltávolíthatóak, ezért a fulladásveszély súlyos kockázatát jelenthetik a gyermekek részére. A felügyelőségek a lábbelik forgalomból való kivonásáról haladéktalanul intézkedtek.

10. A mintavétel eredményei

Összesen **25 pár mintavételezett lábbeli** vizsgálatára került sor, melyből 5 pár gyermek, 12 pár női és 8 pár férfi cipő volt.

A minták kiválasztásánál nehézséget okozott, hogy a lábbeli króm (VI) tartalma érzékszervi úton nem valószínűsíthető, kizárólag kémiai vizsgálattal állapítható meg.

10.1 Laboratóriumi vizsgálat megállapításai

A lábbelik króm (VI) vizsgálatát az NFH akkreditált Élelmiszer és Vegyipari Laboratóriuma végezte az MSZ EN ISO 17075:2008 Kézbőr. Vegyi vizsgálatok. A króm (VI) tartalom meghatározása szabvány alapján.

A 25 pár mintából **4 párban volt** a lábbal érintkező bőrben 5mg/kg-nál magasabb a **króm (VI) tartalom**, ezek egészségkárosodás szempontjából súlyos kockázatot jelentenek a felhasználók számára.

Az illetékes fogyasztóvédelmi felügyelőségek az egészségkárosodás szempontjából súlyos kockázatot jelentő termékek esetében forgalomból történő kivonást és visszahívást rendeltek el.

10.2 Címkézés

A mintavételezett cipők esetében is hasonló kifogásolási arányokat tapasztaltunk, mint a kereskedelmi egységek ellenőrzése során. A legkevesebb hiányosságot az azonosító jelölés feltüntetésénél tapasztaltuk (1 pár), az anyagösszetétel feltüntetése 3 pár mintánál volt kifogásolható, a gyártó és importőr nevének és székhelyének feltüntetése hiányzott a legtöbb mintánál (20 pár illetve 19 pár).

5 pár minta biztonsági és címkézési szempontból is megfelelőnek bizonyult.

10.2.1 Az azonosító adatok megléte

Az azonosító jelölést – általában a modellszámot – 1 pár női félcipő kivételével az előírásoknak megfelelően tüntették fel.

10.2.2 A gyártó és importőr adatainak megléte

A gyártó adatait a mintavételezett termékek közül 20 pár lábbelin, míg az importőr adatait 19 pár lábbelin nem tüntették fel.

10.2.3 Anyagösszetétel feltüntetése

A felhasznált anyagok jelölésével kapcsolatosan megállapítást nyert, hogy a lábbeli 3 fő részéhez felhasznált anyagokat 22 pár lábbelin megfelelően jelölték, 1 terméken egyáltalán nem tüntették fel és 2 mintán nem a valós anyagösszetételnek megfelelő anyagokat jelölték.

A mintavételezett termékek vizsgálati eredményeit az 1. melléklet tartalmazza.

11. Intézkedések

A megyei felügyelőségek a feltárt termékbiztonsági hiányosságok miatt a jelentés elkészítéséig a következő intézkedéseket kezdeményezték:

- 139 esetben fogyasztóvédelmi eljárást indítottak;

- 49 esetben kötelezték az adott vállalkozást a hiányosságok megszüntetésére (1800 pár);
- 127 esetben feltételhez kötötték a lábbelik forgalmazását (5472 pár);
- 3 esetben a termék forgalomból való kivonását kezdeményezték (41 pár);
- 2 esetben a termék visszahívását kezdeményezték (13 pár);
- 5 esetben összesen 455000 Ft értékben fogyasztóvédelmi bírságot szabtak ki (151 pár);
- 15 esetben került sor áttételre az illetékességgel rendelkező felügyelőséghez;
- Békés megyében egy üzlet esetében tapasztalták, hogy a bizonylaton nem valós adatok szerepelnek, ezért az ügyről értesítették a NAV Bűnügyi Főigazgatóságát.

Mivel az eljárások még folyamatban vannak, így az intézkedések száma és a bírság összege nem végleges.

12. Összefoglalás

Az ellenőrzés során összesen **262 kereskedelmi egységet ellenőriztek** a felügyelők, ebből 49 egység valamelyik áruházlánchoz tartozott, míg 213 kiskereskedelmi egység volt. Nagykereskedelmi egységben ellenőrzés nem történt.

Szabálytalanságot 152 üzletben (58%) tapasztaltak, ebből 30 áruházlánchoz tartozott, 122 pedig kiskereskedelmi egység volt.

Az üzletekben **összesen 1449 fajta, 12168 pár lábbelit ellenőriztek** a felügyelőségek, ebből **623 fajta (43,4 %), 6795 pár cipőnél (55,8%) találtak címkézési hiányosságot**.

Összesen 32 fajta (2,2%), 622 pár (5,1%) lábbelinél nem volt azonosító jelölés, sem a terméken, sem a csomagoláson.

A gyártó adatainak feltüntetése összesen 500 fajta (34,5%), 5343 pár (43,9%) lábbeli esetében hiányzott.

Az ellenőrzés során 920 fajta, 9888 pár importból származó cipőt ellenőriztek, melyből 496 fajta (53,9%), 5667 pár lábbelinél (57,3%) nem szerepelt az importőr neve és székhelye.

Az anyagösszetétel feltüntetésének teljes hiánya 43 fajta (3,0%), 402 pár lábbelinél (3,3%) fordult elő.

Megtévesztő anyagösszetétel feltüntetése 9 fajta (0,6%), 89 pár lábbelinél (0,7%) volt tapasztalható.

Az ellenőrzés során a RAPEX rendszerben szereplő veszélyes lábbelit nem találtak a felügyelők.

3 fajta, összesen 19 pár, a KPIR rendszerben korábban már letiltott lábbelit találtak 2 megyében.

Az NFH akkreditált Élelmiszer és Vegyipari Laboratóriumában **25 pár, szúrópróbaszerűen mintavételezett lábbeli vizsgálatára került sor**, melyből 5 pár gyermek, 12 pár női, 8 pár férfi cipő volt. **4 pár lábbeli bélésében, illetve fedőtalpbélésében 5 mg/kg-nál magasabb volt a króm (VI) tartalom**, így ezek az egészségkárosodás szempontjából súlyos kockázatot jelentenek a felhasználók számára. Ezekben az esetekben az illetékes fogyasztóvédelmi felügyelőségek elrendelték a termékek forgalomból való kivonását és visszahívását.

A mintavételezett lábbelik esetében az azonosító jelölést 1 pár, a gyártó adatainak feltüntetését 20 pár, az importőr adatait 19 pár és az anyagösszetételt 3 pár mintánál kifogásoltuk.

Tekintettel arra, hogy a RAPEX rendszerbe igen nagy számú bejelentés érkezik a lábbelik króm (VI) tartalma miatt, valamint a termékellenőrzés során tapasztalt magas kifogásolási arányra, szükségesnek látjuk a következő években a termékkörre vonatkozóan újabb ellenőrzéseket végezni.

Budapest, 2014. július „9.”

Pintér István
főigazgató

FÜGGELÉK

„A lábbelik laboratóriumi vizsgálattal egybekötött piacfelügyeleti ellenőrzéséről” című vizsgálatról készített összefoglaló jelentéshez

Az ellenőrzéshez kapcsolódó főbb jogszabályok és szabványok

Jogszabályok:

- az Európai Parlament és a Tanács a termékek forgalmazása tekintetében az akkreditálás és piacfelügyelet előírásainak megállapításáról és a 339/93/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló **765/2008/EK rendelete**,
- az Európai Parlament és a Tanács a termékek forgalomba hozatalának közös keretrendszeréről, valamint a 93/465/EGK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről szóló **768/2008/EK határozata**,
- a termékek piacfelügyeletéről szóló **2012. évi LXXXVIII. törvény**,
- a fogyasztóvédelemről szóló **1997. évi CLV. törvény**,
- a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló **2008. évi XLVII. törvény**;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló **2004. évi CXL. törvény**,
- a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló **2004. évi XXXIV. törvény**,
- a piacfelügyeleti tevékenység részletes szabályairól szóló **6/2013. (I. 18.) Korm. rendelet**,
- a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságról szóló **225/2007. (VIII. 31.) Korm. rendelet**,
- az egységes termékazonosító kód alkalmazásáról szóló **145/1991. (XI. 2.) Korm. rendelet**,
- a lábbelik fogyasztók részére történő forgalmazásának egyes követelményeiről szóló **24/2008. (XI. 18.) NFGM rendelet**.

Szabványok:

- **MSZ EN ISO 17075:2008** Kézbőr. Vegyi vizsgálatok. A króm (VI) tartalom meghatározása (ISO 17075:2007),
- **MSZ 3368:2002** Lábbelik fogalom meghatározásai,
- **MSZ 3367:2002** Lábbelik.